

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Prusinowska

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2021 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa O. P. (1) (P.)

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Z. K.we W.

o ochronę dóbr osobistych

1. powództwo oddała,
2. kosztami postępowania obciąża powoda i z tego tytułu zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 240 zł.

SSO Maria Prusinowska

UZASADNIENIE

Pozwem z 3 marca 2020 r. (k.1-5 oraz pismem k.75-78) O. P. (1) w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Z. K.we W. wniósł o:

1. zasądzenie odszkodowania w wysokości 500,00 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu w związku z kradzieżą (...) do X. 360,
2. zadośćuczynienie 50.000,00 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu za doznane krzywdy,
3. udzielenie przeprosin w dzienniku Rzeczypospolita o treści:

„Ja, dyrektor Z.K. w W. przepraszam pana O. P. (1) za krzywdy, które wyrządzili funkcjonariusze S.W. w W. w ramach represji, w szczególności: pozbawienia leczenia, bezprawną zmianę oceny okresowej na naganną, odmówienia kontynuowania nauki i dopuszczenie do gróźb i szyder ze strony subkultury więziennej oraz kradzieży przez funkcjonariusza mojego (...) do X. 360”.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że w czerwcu 2018 r. został osadzony w Z.K. we W., oddział S.. W warunkach izolacyjnych został pozbawiony od 26 czerwca 2018 r. możliwości przyjmowania leków przeciwbólowych zaleconych przez neurologa, przez co jego stan uniemożliwiał mu spożywanie posiłków. Z tej przyczyny, celem objęcia go pomocą lekarską symulował on połknięcie ciała obcego. Dyrektor Z. K.po tym zdarzeniu wymierzył mu karę dyscyplinarną oraz obciążył powstałymi kosztami leczenia. Następnie w dniu 9 lipca 2019 r. dokonana została zmiana jego oceny okresowej z umiarkowanej na naganną. Zaznaczył, że nie została na niego nałożona żadna kara w tym okresie. Dodatkowo pozbawiono go możliwości kontynuowania nauki w liceum ogólnokształcącym w semestrze uzupełniającym. Zarzucił ponadto, że władze Zakładu nakierowały na jego osobę członków subkultury więziennej, którzy w dniu 17 sierpnia 2019 r. kierowali pod jego adresem groźby karalne oraz wulgaryzmy, gdy ten przebywał na spacerunku. Uprzednio powód nie miał żadnych zatargów z tymi osobami. Wskazał również, że w lipcu 2019 r.

zutilizował swoją starą konsolę X. 360, pozostawiając z niej jedynie dysk (...) 250 GB, który został znaleziony przez funkcjonariuszy w miejscu ukrycia przez powoda tj. w materacu. Powodowi zarzucono, że dysk ten został skradziony innemu osadzonemu. Uzupełnił także, że w dniu 18 lipca 2019 r., w A. Ś.w B. zabrano mu witaminy (...) i (...), które zostały zakupione przez niego w Z. K.we W..

Postanowieniem z 11 marca 2020 r. (k.13) zwolniono powoda od obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu.

W odpowiedzi na pozew (k.26-28 oraz pismem k.87) pozwany, reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że zarzuty podnoszone przez powoda były już rozpatrywane w następstwie wniesienia skarg wnoszonych w trybie określonym w kodeksie karnym wykonawczym i oceniono je jako bezzasadne. Zaznaczył, że w warunkach izolacyjnych powód miał zapewnioną należytą opiekę medyczną. Również jego ukaranie za fałszywe zgłoszenie samookaleczenia przebiegło w trybie przewidzianym przez odpowiednią procedurę. To samo dotyczy zmiany oceny okresowej oraz pozbawienia prawa do kontynuowania nauki. Nie zgodził się także z pozostałymi zarzutami podnoszonymi przez powoda. W konsekwencji brak jest podstaw do uznania, że w związku z funkcjonowaniem Z. K. we W. naruszone zostały dobra osobiste powoda. Uzupełnił, że roszczenie powoda należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód O. P. (1) posługiwał się poprzednio danymi osobowymi A. G..

Okoliczność bezsporna.

Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 24 sierpnia 2018 r. A. Ś.w S. został zniesiony, a w jego miejsce utworzono Oddział Zewnętrzny w S. Zakładu Karnego we W..

Okoliczność bezsporna.

Powód O. P. (1) w Z. K.we W. przebywał w okresach od 17 sierpnia 2016 r. do 1 czerwca 2017 r. i od maja 2019 r. do lutego 2020 r. W międzyczasie od 16 maja 2018 r. do 12 lipca 2018 r. karę odbywał w A. Ś.w S..

Kara pozbawienia wolności wobec powoda jest wykonywana w związku z przestępstwami: zabicia człowieka, doprowadzenia przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności, a także fałszerstwa materialnego, kradzieży z włamaniem, rozboju, przywłaszczenia, oszustwa oraz fałszowania pieniędzy.

Dowód: zeznania powoda O. P. (1) (k.131) , teczka osobopoznawcza.

W okresie przebywania w Z. K.we W./A. Ś.w S. powód O. P. (1) wniósł skargi z: 3 czerwca 2018 r., 6 czerwca 2018 r., 26 czerwca 2018 r., 27 czerwca 2018 r. (dwie skargi), 9 lipca 2018 r., 20 sierpnia 2018 r., 25 sierpnia 2019 r. (dwie skargi), 11 listopada 2019 r., 12 grudnia 2019 r., których przedmiotem było:

- brak dostępu do serwisu internetowego,
- brak dostępu do wyników badań,
- brak dostępu do dokumentacji sądowej,
- brak leków na bóle głowy, wykonania zaleconych badań oraz przeprowadzenia konsultacji lekarskiej,
- uniemożliwienie kontynuowania edukacji w Centrum (...),

- zmiana oceny z umiarkowanej na negatywną,
- brak oświetlenia, brak wentylacji oraz zniszczona podłoga w celi,
- kradzież gazet ze świetlicy, brak dostępu do gazet i biblioteki,
- brak potwierdzeń nadania korespondencji,
- kierowanie gróźb i ubliżanie przez innych osadzonych (miało zostać zainicjowane przez zastępcę kierownika penitencjarnego),
- niewłaściwe wyposażenie celi: brak lustra, brak intymności podczas załatwiania potrzeb fizjologicznych,
- brak reakcji na konflikt ze współwięźniem,
- niewłaściwa jakość posiłków,
- kradzież dysku (...) 250 GB (posądzenie o kradzież tego urządzenia),
- brak talonu na klej i spinacze,
- zbyt mały koc,
- zabranie witamin podczas pobytu wA. Ś.w B. (zakupione w Z. K.we W.).

Żadna z powyższych skarg nie została uwzględniona przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w P.. W zakresie dotyczącym leczenia podano, że powód nie posiada zalecenia lekarskiego dotyczącego stałego przyjmowania leku K., a w pozostałym zakresie opieka lekarska była dostosowana do jego stanu zdrowia.

Kara dyscyplinarna została mu wymierzona w związku z podaniem nieprawdziwej informacji o połknięciu metalowego pręta co wiązało się z koniecznością przewiezienia do placówki medycznej. Kara finansowa za to zachowanie wyniosła 350,00 zł.

Kontynuowanie nauki zostało mu uniemożliwione w związku z jego uprzednią dobrowolną rezygnacją (brak motywacji), licznymi nieobecnościami na zajęciach, a także deklaracją, że wykształcenie nie jest mu do niczego potrzebne. Decyzja Komisji Penitencjarnej w tym przedmiocie została utrzymana przez Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z 14 sierpnia 2019 r. w sprawie o sygn. akt (...)

Odnośnie kierowania gróźb i ubliżania nie zostało potwierdzone, aby zachowania innych osadzonych były nakierowane na osobę powoda przez funkcjonariuszy Aresztu Śledczego. Zwrócono uwagę, że powód deklarował wówczas, że nie czuje zagrożenia ze strony współwięźniów.

Po ujawnieniu w materacu użytkowanym przez powoda dysku (...) 250 GB ustalono, że należał on do innego osadzonego. Zaznaczono, że nie pobrał on żadnych rzeczy z depozytu po przetransportowaniu do Z. K.we W..

Dowód: odpowieź na skargę (k.29-30,34-35,37,40,42-46,49-50,53-54,56,59-61), skarga (k.31-33,36,38-39,41,47-48,51-52,55,57-58,62-64), postanowienie sygn. akt V Kow 4391/19/kom (k.65-66), zeznania powoda O. P. (2) (k.131,133-138).

W opinii sądowo – lekarskiej z 22 lutego 2017 r. biegły sądowy J. M. stwierdził, że napadowe bóle głowy u powoda nie posiadają przekonującego obrazu klinicznego dla zespołu (...), natomiast mają zaznaczające się elementy bólów głowy szjynopochodnych. Bóle u powoda pojawiały się podczas oglądania telewizji w pozycji leżącej. Takie dolegliwości mogą posiadać różnorodne pochodzenie, a w przypadku powoda ból uległ osłabieniu po usunięciu zęba. Nie stwierdzono u niego objawów ogniskowego uszkodzenia układu nerwowego. Przyjmowany przez niego

lek K. jest niesteroidowym lekiem zapalnym z zastosowaniem leczenia objawów zwyrodnieniowych, zapalnych i metabolicznych chorób reumatycznych oraz niektórych zespołów bólowych. Jest on stosowany w przypadku występowania: reumatoidalnego zapalenia stawów, choroby zwyrodnieniowej stawów, bólów o umiarkowanym nasileniu.

Dowód: zeznania powoda O. P. (1) (k.133), opinia sądowno – lekarska z 22.02.2017 r. (k.147-151), dokumentacja medyczna, teczka osobopoznawcza.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie kserokopii dokumentów prywatnych i urzędowych zgromadzonych w aktach sprawy.

Oceniając zgromadzone w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne należało uznać je za w pełni wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 244 k.p.c. dokumenty urzędowe stanowią dowód tego co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgodnie natomiast z treścią art. 245 k.p.c. dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zgromadzone w sprawie dokumenty, w tym kserokopie dokumentów, nie były kwestionowane przez strony. Również Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować zgromadzone w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne z urzędu.

Odnośnie przedłożonych do akt sprawy dokumentów wskazać należy, iż Sąd, ustalając stan faktyczny, opierał się głównie na kopiach dokumentów przedłożonych przez stronę pozwaną. Wobec faktu, że żadna z nich nie zaprzeczyła, że kopie te wiernie odzwierciedlają treść oryginałów Sąd nie znalazł podstaw, aby zobowiązywać je do przedkładania przedmiotowych dokumentów w oryginałach. W efekcie tak przedstawione środki dowodowe na zasadzie art. 309 k.p.c. w zw. z art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c. miały pełną moc dowodową w tym postępowaniu.

Zeznania powoda O. P. (1) (k.131-138) oceniono jako wiarygodne w części, w zakresie w jakim korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym i tworzyły z nim logiczną całość. Podkreślić należy, że powód nie przedstawił żadnych dowodów na potwierdzenie swoich zarzutów. Również pozostałe wnioski dowodowe nie doprowadziły do ustaleń faktycznych zgodnych z jego twierdzeniami.

Zeznania świadka M. W. (k.114-115) ostatecznie okazały się nieprzydatne do wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Zajmowała ona stanowisko Starszego Wychowawcy D. Penitencjarnego w Z. K. we W. – A. Ś.w S.. Przyznała, że nie pamiętała okoliczności wystawienia projektu oceny powodowi podczas odbywania przez niego kary pozbawienia wolności oraz jak w okresie poprzedzającym oceniono powoda. Nie była również w stanie przypomnieć sobie czy powód był karany za swoje zachowania. Odniosła się jedynie do ogólnych procedur wystawiania takich ocen.

Ustalenia faktyczne w sprawie zostały również dokonane na podstawie okoliczności, które pozostawały pomiędzy stronami bezsporne.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odpowiedzialność pozwanego wynika z art. 417 § 1 k.c., zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Poszkodowany, dochodząc odpowiedzialności władzy publicznej na gruncie art. 417 § 1 k.c., będzie musiał przed sądem wykazać, że zaistniały przesłanki tej odpowiedzialności, a wśród nich niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, fakt poniesienia i wysokość szkody oraz adekwatny związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy takim niegodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej a powstaniem tej szkody. Przesłanki te muszą zostać wykazane przez poszkodowanego-powoda kumulatywnie (wyrok

Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 28 września 2017 r., sygn. akt I ACa 289/17, L.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 28 czerwca 2017 r., sygn. akt I ACa 133/17, L.).

W obecnym stanie prawnym nie powinno ulegać wątpliwości, że odpowiedzialność Państwa za działania w sferze imperium nie jest oparta na zasadzie winy (nawet anonimowej). Z odpowiedzialności powstającej na podstawie komentowanego przepisu nie można zwolnić się, wykazując brak winy.

Odszkodowanie przyznawane na podstawie art. 417 k.c. obliczane jest zgodnie z ogólnymi zasadami szacowania szkody w KC i obejmuje straty (*damnum emergens*) oraz utracone korzyści (*lucrum cessans*) – por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 września 2003 r. (K 20/02, OTK-A 2003, Nr 7, poz. 76).

W literaturze wyrażane jest stanowisko, w myśl którego obowiązek naprawienia szkody na gruncie art. 417 k.c. obejmuje zarówno uszczerbki majątkowe, jak i niemajątkowe (Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania*, 2016, s. 226; Z. Banaszczyk, w: K. Pietrzykowski, *Komentarz KC*, t. 1, 2020, art. 417, Nb 31).

Wyrażane jest jednak także zapatrywanie, że art. 417 k.c. obejmuje jedynie naprawienie szkód majątkowych (wynikłych ze szkód na osobie lub na mieniu), a nie dotyczy uszczerbków niemajątkowych (tak P. Sobolewski, w: K. Osajda, *Komentarz KC*, t. 2, 2013, s. 458–459, zastrzegając jednak, że w przypadku doznania tych ostatnich można dochodzić roszczeń na podstawie art. 445 i 448 k.c., z tym że: "Postulat zgodności z Konstytucją RP wymaga, aby art. 448 k.c. w zakresie odpowiedzialności Skarbu Państwa interpretowany był jako kreujący odpowiedzialność na zasadzie niezgodności z prawem, a nie winy"). Podobnie w orzecznictwie wskazuje się, że: "odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną naruszeniem dóbr osobistych nie zależy od winy. Wynikający z art. 77 ust. 1 Konstytucji i z art. 417 k.c. obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie władzy publicznej obejmuje także szkodę niemajątkową (krzywdę) w ujęciu art. 448 k.c. Ograniczenia ustawowe odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną działaniem władzy publicznej są dopuszczalne tylko w odniesieniu do zakresu kompensacji, a nie co do zasady odpowiedzialności, jednoznacznie określonej w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Zatem wina nie jest przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa w oparciu o art. 448 k.c." (uchw. Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., sygn. akt III CZP 25/11, OSNC 2012, Nr 2, poz. 15; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 6 lipca 2016 r., sygn. akt I ACa 178/16, L.).

W literaturze podnosi się także, że art. 417 k.c. może również stanowić podstawę odpowiedzialności państwa za naruszenie dóbr osobistych (tak M. Wałachowska, w: M. Habdas, M. Frasz, *Komentarz KC*, t. 3, 2018, s. 429, która, odnosząc się do wyroku Sądu Najwyższego z 28 lutego 2007 r., sygn. akt V CSK 431/06, *Legalis*). Z kolei w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 23 lutego 2016 r., sygn. akt I ACa 1246/15, L., wskazano, że: "W postępowaniu dotyczącym ochrony dóbr osobistych, w którym po stronie pozwanej występuje Skarb Państwa niezbędne jest wykazanie przesłanek jego odpowiedzialności statuowanych przepisami art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c., przy czym w pierwszej kolejności powód powinien wykazać okoliczność naruszenia konkretnego dobra osobistego w rozumieniu art. 23 k.c. Dopiero w razie pozytywnego przesądzenia tej kwestii sąd orzekający dokona oceny bezprawności działania bądź zaniechania prowadzącego do naruszenia dóbr osobistych powoda, a także oceny w zakresie wystąpienia szkody i związku przyczynowego między inkryminowanym zachowaniem pozwanego a ową szkodą".

Należy więc uznać, że konstrukcja Tytułu VI Księgi trzeciej KC opiera się na wyróżnianiu odrębnych przepisów dotyczących kompensacji szkody majątkowej i krzywdy niemajątkowej (art. 445 i 448 k.c.). Ponieważ art. 417 k.c. umieszczony został w Tytule VI, a ustawodawca posłużył się pojęciem szkody, które na tle tego tytułu ma znaczenie odmienne od krzywdy, art. 417 k.c. nie znajduje zastosowania do naprawienia krzywd niemajątkowych. Treść art. 417 k.c. nie wskazuje, aby wolą ustawodawcy było nadanie pojęciu naprawienia szkody innego znaczenia niż przypisywane temu terminowi na tle pozostałych przepisów tego Tytułu. W Księdze trzeciej KC pojęcie szkody (użyte m.in. w art. 415 oraz 471 k.c.) odróżniane jest od pojęcia krzywdy (art. 445 i 448 k.c.) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2006 r., sygn. akt IV CNP 48/06, OSP 2007, Nr 11, s. 780). Po drugie, w dyspozycji art. 417² k.c. ustawodawca posługuje się pojęciem naprawienia szkody i przyznania zadośćuczynienia, a w art. 417 k.c. tylko naprawienia szkody,

co sugeruje, że zakres zastosowania komentowanego przepisu jest węższy i obejmuje jedynie uszczerbki o charakterze majątkowym.

Odpowiedzialność za krzywdę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej na podstawie art. 448 k.c. nie jest oparta na zasadzie winy, ale niezgodności z prawem (uchwała Sądu Najwyższego (7) z 18 października 2011 r., sygn. akt III CZP 25/11, OSNC 2012, Nr 2, poz. 15, dotycząca zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną umieszczeniem w zbyt ciasnej celi; pogląd ten za trafny uznany został przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 11 czerwca 2013 r., sygn. akt I ACa 307/13, L.; w piśmiennictwie stanowisko to akceptują A. O., w: K., Komentarz, t. III, 2014, cz. 1, s. 432, Nb 8; R. S., w: G., Komentarz, t. I, s. 1600, Nb 8].

Podstawą prawną żądania zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych jest więc art. 23 k.c. i 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne.

W razie dokonanego naruszenia powód może żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Możliwość taką ustawodawca przewidział w art. 448 k.c. Przepis art. 24 k.c. statuuje domniemanie bezprawności działania naruszającego czyjeś dobro osobiste. Domniemanie bezprawności, które ustanowił ustawodawca w art. 24 k.c. zwalnia jedynie stronę domagającą się ochrony dobra osobistego od wykazania, że działanie naruszające cudze dobro osobiste było bezprawne. Nie zwalnia natomiast takiej osoby od wykazania, że do naruszenia jej dobra osobistego doszło na skutek działania czy też zaniechania sprawcy.

Jak wynika z przytoczonych przepisów polskie prawo nie przewiduje zamkniętego katalogu dóbr chronionych prawnie. Tym niemniej, aby dochodzić zadośćuczynienia za ich naruszenie, nie wystarczy samo wskazanie zdarzenia, które spowodowało to naruszenie, ale także powód musi wskazać jakie konkretnie dobra osobiste zostały naruszone. Przy wyjaśnianiu istoty dóbr osobistych i związanych z nimi praw osobistych dominujący jest pogląd wskazujący, iż przy ocenie czy doszło do naruszenia dóbr osobistych decydujące znaczenie ma nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ile to jaką reakcję wywołuje w społeczeństwie to naruszenie. Podkreśla się przy tym, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, którego ochrony domaga się osoba zgłaszająca żądanie należy brać pod uwagę całokształt okoliczności (tak Komentarz do Kodeksu Cywilnego. Księga pierwsza. Część Ogólna Stanisław Dmowski, Stanisław Rudnicki, uwagi do art. 23 k.c. Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2007).

Wobec powyższego podkreślić należy, że powód nie sprecyzował z naruszeniem jakiego dobra osobistego wiąże swoje roszczenia.

Dla oceny zgłoszonych przez powoda roszczeń istotne okazało się, że przy rozpoznawaniu spraw na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą Sądu nie jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Podkreślić jednak należy, że dowodzenie własnych twierdzeń nie jest obowiązkiem strony ani materialnoprawnym, ani procesowym, a tylko spoczywającym na niej ciężarem procesowym i w konsekwencji sąd nie może nakazać,

czy zobowiązać do przeprowadzenia dowodu i tylko od woli strony zależy, jakie dowody sąd będzie prowadził. Jeżeli strona uważa, że do udowodnienia jej twierdzeń wystarczy określony dowód i dlatego nie przytacza innych dowodów, to jej błąd nie jest usprawiedliwiony, sama ponosi winę niezgłoszenia dalszych dowodów i nie może zarzucać nieuzasadnionego uniemożliwienia wykazania jej praw.

Pierwsze z roszczeń powoda obejmowało utracenie przez niego dysku (...) 250 GB do konsoli X. 360. Stanowiło ono więc roszczenie majątkowe, dotyczące poniesionych strat. Powód zgłosił twierdzenie, że wskazany przedmiot został przez niego ukryty w materacu w celi więziennej. Podał, że uprzednio wymontował go z urządzenia X. 360, oceniając, że dysk stanowi jedyny jego sprawny element. Skarga wniesiona przez powoda została rozpoznana negatywnie, co uzasadniono faktem, że przedmiot stanowił własność innego osadzonego.

Zdaniem Sądu powód nie wykazał w toku niniejszego postępowania, że dysk (...) w rzeczywistości stanowił jego własność. Nie powołał na tę okoliczność żadnych dowodów np. potwierdzenia zakupu urządzenia X. 360, którego elementem był ten dysk. Nie powołał również dowodu z zeznań świadków, którymi mogli być funkcjonariusze zakładu czy też osoba, której ostatecznie przyznano ten przedmiot.

Istotne w tym zakresie okazało się również, że powód nie otrzymał takiego przedmiotu z depozytu po osadzeniu w A. Ś.w S.. Transport skazanego odbywa się bez rzeczy osobistego użytku. Dopiero po umieszczeniu w danej jednostce wydawane są konkretne przedmioty. Z informacji podanych przez pozwanego wynika natomiast, że powód nie wniósł po umieszczeniu go w warunkach izolacyjnych o wydanie konsoli X. 360, czy też samego dysku (...).

Sąd zwraca również uwagę na treść art. 110a § 1 k.k.w., który określa, że skazany ma prawo posiadać w celi dokumenty związane z postępowaniem, którego jest uczestnikiem, artykuły żywnościowe o ciężarze nieprzekraczającym 6 kg, wyroby tytoniowe, środki higieny osobistej, przedmioty osobistego użytku, zegarek, listy oraz fotografie członków rodziny i innych osób bliskich, przedmioty kultu religijnego, materiały piśmienne, notatki osobiste, książki, prasę i gry świetlicowe. Natomiast według § 2 tego artykułu dyrektor zakładu karnego może zezwolić skazanemu na posiadanie w celi sprzętu audiowizualnego, komputerowego oraz innych przedmiotów, w tym także podnoszących estetykę pomieszczenia lub będących wyrazem kulturalnych zainteresowań skazanego, jeżeli posiadanie tych przedmiotów nie narusza zasad porządku i bezpieczeństwa obowiązujących w zakładzie karnym.

Obowiązek składowania wartościowych przedmiotów w depozycie reguluje natomiast art. 113 k.k.w.

Powód nie wykazał, aby wniósł o zezwolenie na posiadanie sprzętu elektronicznego.

W takich okolicznościach należało uznać, że powód zgodnie z zasadą ciężaru dowodu nie wykazał, aby utracił uprzednio należący do niego dysk (...) 360 od konsoli X. 360.

Pozostałe roszczenia powoda obejmowały zasądzenie zadośćuczynienia oraz złożenia oświadczenia za naruszenie dóbr osobistych.

Powód podnosił, że został pozbawiony możliwości przyjmowania leków przeciwbólowych zaleconych przez neurologa, przez co jego stan uniemożliwiał mu spożywanie posiłków. Dyrektor Z. K. po tym zdarzeniu wymierzył mu karę dyscyplinarną oraz obciążył powstałymi kosztami leczenia.

Wskazał on, że występują u niego bóle głowy, które ustępują jedynie po przyjęciu leku K.. Powód nie dysponuje jednak stwierdzeniem przyczyn dolegliwości bólowej, ani też wyraźnym zaleceniem przyjmowania tego leku. Stanowisko lekarzy badających w przeszłości powoda było oparte jedynie na jego oświadczeniu dotyczącym skuteczności jego działania. Sąd zwraca uwagę, że w opinii sądowo – lekarskiej z 22 lutego 2017 r. biegły sądowy J. M. stwierdził, że napadowe bóle głowy u powoda nie posiadają przekonującego obrazu klinicznego dla zespołu (...), natomiast mają zaznaczające się elementy bólów głowy szynjopochodnych. Biegły wskazał, że lek K. jest stosowany w przypadku występowania: reumatoidalnego zapalenia stawów, choroby zwyrodnieniowej stawów, bólów o umiarkowanym nasileniu. Żadna ze wskazanych dolegliwości nie została jednak potwierdzona u powoda.

Ponadto zwrócić należało uwagę na możliwość występowania u powoda uzależnienia od przyjmowania tego leku, co wobec niewykazania wskazań do jego przyjmowania wydaje się okolicznością wysoce prawdopodobną. Dodać należy, że powód w niedługim czasie po odmowie udostępnienia mu leku K. został przewieziony do szpitala celem udzielenia mu pomocy medycznej, jednak wówczas zaprzeczył istnieniu takiej konieczności. Sąd w niniejszej sprawie zwraca jednak uwagę, że powód w dłuższej perspektywie czasu był w stanie funkcjonować bez tego leku, a jego stan zdrowia nie uległ pogorszeniu, co osłabia jego wiarygodność w tym zakresie.

Brak jest więc podstaw do stwierdzenia, że pozbawienie powoda dostępu do leku K. stanowiło zagrożenie dla jego życia lub zdrowia.

U powoda została więc przeprowadzona kontrola stanu zdrowia zgodnie z art. 88d § 1 pkt 1 k.k.w. oraz art. 115 § 1 – 1a k.k.w.

Wobec odmowy przyjmowania posiłków oraz symulacji połknięcia przedmiotu powodowi wymierzono zasadnie karę dyscyplinarną.

Jak reguluje to art. 116 a pkt 5 k.k.w. skazanemu nie wolno odmawiać przyjmowania posiłków dostarczanych przez administrację zakładu karnego w celu wymuszenia określonej decyzji lub postępowania, a także powodować u siebie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, jak również nakłaniać lub pomagać w dokonywaniu takich czynów.

Według natomiast art. 119 § 1 k.k.w. skazany, który w celu wymuszenia określonej decyzji lub postępowania organu wykonawczego lub uchylecia się od ciążącego na nim obowiązku powoduje u siebie uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, niezależnie od odpowiedzialności dyscyplinarnej, może być obciążony w całości lub w części kosztami związanymi z leczeniem.

Następnie powód zarzucił, że została dokonana zmiana jego oceny okresowej z umiarkowanej na naganną.

Uznać należy, że przypisanie powodowi nawet oceny umiarkowanej świadczy o tym, iż jego funkcjonowanie w warunkach izolacyjnych nie jest w pełni prawidłowe. W aktach sprawy nie znajdowała się pełna dokumentacja osadzonego z okresu odbywania kary w A. Ś.w S., jednak z dokumentacji A. Ś.w B. wynika, że powód jest regularnie karany dyscyplinarnie m.in. za niewykonanie poleceń funkcjonariuszy, brak odpowiedniego stroju itp. Biorąc jednak pod uwagę, że powód dopuścił się symulowania połknięcia przedmiotu oraz odmówił przyjmowania posiłków, co stanowiło zagrożenie dla jego życia i zdrowia, już na tej podstawie istniała podstawa do obniżenia jego oceny okresowej.

Ocena okresowych postępów powoda w resocjalizacji została dokonana na podstawie art. 76 § 1 pkt 4 k.k.w.

Według art. 142 § 1 k.k.w. skazany podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie nakazów lub zakazów wynikających z ustawy, regulaminu lub innych przepisów wydanych na jej podstawie albo ustalonego w zakładzie karnym lub miejscu pracy porządku, zwane dalej "przekroczeniem".

Powód zarzucił następnie, że pozbawiono go możliwości kontynuowania nauki w liceum ogólnokształcącym w semestrze uzupełniającym.

Podstawę takiej decyzji stanowiła ocena, z której wynikało, że powód nie przejawia wymaganego od niego zainteresowania dalszą nauką. Szczególnie istotne okazało się, że powód miał liczne nieobecności na zajęciach, a jego wyniki w nauce były słabe. W takich okolicznościach uznano za zasadne pozbawienie go tego prawa. Sąd dodatkowo zwraca uwagę, że figurowanie na listy uczniów powoda w sytuacji braku zaangażowania z jego strony generowałoby wydatki, a ponadto ograniczałoby dostęp do edukacji osobom rzeczywiście nią zainteresowanym.

Decyzja o zakwalifikowaniu powoda do nauczania w szkołach i na kursach została podjęta na podstawie art. 76 pkt 5 k.k.w. w zw. z art. 102 pkt 5 k.k.w.

Zgodnie z art. 131 a k.k.w. komisja penitencjarna pozbawia możliwości nauczania w zakresie nieobjętym nauczaniem obowiązkowym w przypadkach:

- 1) zachowań zagrażających bezpieczeństwu zakładu;
- 2) odmowy uczęszczania do szkoły;
- 3) stwierdzonych w opinii psychologicznej przeciwwskazań uniemożliwiających spełnienie przez osadzonego wymagań edukacyjnych;
- 4) przerwy w nauce dłuższej niż 50% czasu przewidzianego na realizację zajęć w semestrze, wynikającej z przewozu na polecenie sądu, prokuratury lub innych uprawnionych organów;
- 5) przerwy w nauce dłuższej niż 50% czasu przewidzianego na realizację zajęć w semestrze, wynikającej z niepowrotu z czasowego zezwolenia na opuszczenie zakładu;
- 6) pogorszenia stanu zdrowia osadzonego wykluczającego możliwość uczestniczenia w nauczaniu;
- 7) niezyskania promocji na wyższy semestr i braku możliwości powtarzania semestru.

Powód nie był przy tym objęty obowiązkiem edukacyjnym. Według art. 130 § 1 i 3 k.k.w. w zakładach karnych prowadzi się nauczanie obowiązkowe w zakresie szkoły podstawowej, a także umożliwia się nauczanie w zakresie ponadpodstawowym i na kursach zawodowych. Pierwszeństwo w uzyskaniu możliwości objęcia nauczaniem w szkole ponadpodstawowej i na kursach zawodowych mają skazani, którzy nie mają wyuczonego zawodu albo po odbyciu kary nie będą mogli go wykonywać, a także nie ukończyli 21 roku życia.

Kolejny zarzut powoda dotyczył okoliczności, że władze zakładu nakierowały na jego osobę członków subkultury więziennej, którzy w dniu 17 sierpnia 2019 r. kierowali pod jego adresem groźby karalne oraz wulgaryzmy, gdy ten przebywał na tzw. spacerunku.

Wyjaśnić należy, że zachowanie innych osadzonych miało wynikać z faktu, że powzięli oni informację o skazaniu powoda za przestępstwo dokonane wobec osoby małoletniej.

Powód nie zdołał jednak wykazać, że taka nieoficjalna informacja pochodziła od funkcjonariusza zakładu, a nie np. innych osób pozbawionych wolności. Decydujące ponadto okazało się, że powód po opisanym zdarzeniu oświadczył, że nie czuje zagrożenia dla jego życia lub zdrowia ze strony innych osadzonych. Z tej przyczyny brak jest podstaw do uznania, że którykolwiek z funkcjonariuszy zakładu dopuścił się spowodowania zdarzeń niebezpiecznych dla dalszego pobytu powoda w warunkach izolacyjnych.

Pozwany nie dopuścił się więc naruszenia art. 73 § 1 k.k.w. zgodnie z którym w zakładzie karnym utrzymuje się dyscyplinę i porządek w celu zapewnienia bezpieczeństwa i realizacji zadań kary pozbawienia wolności, w tym ochrony społeczeństwa przed przestępczością.

Wobec zaistniałego zdarzenia dopełniono również procedurę uregulowaną w art. 108 § 1 i 2 k.k.w., która polega na tym, że administracja zakładu karnego ma obowiązek podejmowania odpowiednich działań celem zapewnienia skazanym bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary. Ponadto skazany jest obowiązany poinformować niezwłocznie przełożonego o zagrożeniach dla jego bezpieczeństwa osobistego oraz unikać tych zagrożeń.

Ostatni zarzut zgłoszony przez powoda dotyczył zdarzenia z 18 lipca 2019 r., które miało miejsce w A. Ś.w B., gdzie zabrano mu witaminy (...) i (...), które zostały zakupione przez niego w Z. K.w. W..

Jak przyznał to sam powód, utrata wskazanych przedmiotów miała miejsce w innej jednostce penitencjarnej do której to powinien kierować swoje roszczenia, czyli do A. Ś.w B.. W sprawie zgodnie z zasadą ciężaru dowodu nie zostało wykazane, aby przedmioty te powróciły do A. Ś.w S., do którego powód został ponownie przetransportowany.

W oparciu o powyższe należało uznać, że żadne z roszczeń zgłoszonych przez powoda nie zasługiwało na uwzględnienie. Pozwany w żadnym zakresie nie naruszył warunków przewidzianych dla osób pozbawionych wolności, którą jest powód. Zarzuty powoda wynikają więc z jego subiektywnych ocen nieopartych stosownym materiałem dowodowym.

W pkt 1 wyroku powództwo zostało oddalone w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt 2 wyroku na zasadzie art. 98 k.p.c. obciążając nimi stronę powodową, która przegrała niniejszy proces. Koszty procesu stanowiła kwota 240,00 zł tytułem opłaty maksymalnej w sprawie o odszkodowanie lub o zadośćuczynienie związanej z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania (§ 14 pkt 26 w związku z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1805) oraz art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (t.jedn. Dz.U. 2016, poz. 2261 ze zm.).

SSO Maria Prusinowska

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować uzasadnienie.
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:
 - powodowi z pouczeniem o apelacji.
3. Za 21 dni od doręczenia lub z pismami.

P., dnia 25 kwietnia 2022 r.

Sędzia Maria Prusinowska